

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Adroddiad Gwella Blynyddol 2015-16

Cyngor Sir Fynwy

Cyhoeddwyd: Awst 2016

Cyfeirnod y ddogfen: 451A2016

Paratowyd yr Adroddiad Gwella Blynyddol hwn ar
ran Archwilydd Cyffredinol Cymru gan Non Jenkins,
Dave Wilson ac Allison Rees o dan gyfarwyddyd Alan Morris.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol ar y llywodraeth a chaiff ei benodi gan Ei Mawrhydi y Frenhines. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Fwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, sef bwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac er mwyn monitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru, gan gynnwys awdurdodau unedol, yr heddlu, gwasanaethau prawf, awdurdodau tân ac achub, parciau cenedlaethol a chynghorau cymuned. Mae hefyd yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol ac yn asesu cydymffurfiaeth â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.

Y tu hwnt i lywodraeth leol, yr Archwilydd Cyffredinol yw archwilydd allanol Llywodraeth Cymru a'r cyrff a noddir ganddi a'i chyrrff cyhoeddus cysylltiedig, Comisiwn y Cynulliad a chyrrff y Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol a staff Swyddfa Archwilio Cymru yn anelu at ddarparu adroddiadau cymesur sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd ar stiwardiaeth adnoddau cyhoeddus a thrwy wneud hynny, feithrin dealltwriaeth a hyrwyddo gwelliant.

Cynnwys

Adroddiad cryno

Yr adroddiad hwn	4
Gwaith archwilio perfformiad 2015-16	5
Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw, cred yr Archwilydd Cyffredinol y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â gofynion y Mesur yn ystod 2016-17 ar yr amod y bydd yn parhau i wella ar y raddfa bresennol	6
Argymhellion	7

Adroddiad manwl

Perfformiad	10
Y defnydd o adnoddau	14
Llywodraethu	15

Atodiadau

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn	18
Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol	19
Atodiad 3 – Archwiliad o Gynllun Gwella 2015-16 Cyngor Sir Fynwy	21
Atodiad 4 – Archwiliad o asesiad Cyngor Sir Fynwy o berfformiad 2014-15	23
Atodiad 5 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2015-16	26

Adroddiad manwl

Yr adroddiad hwn

- 1 Mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol hwn yn crynhoi'r gwaith archwilio a wnaed gan staff Swyddfa Archwilio Cymru ar ran yr Archwilydd Cyffredinol yng Nghyngor Sir Fynwy (y Cyngor) ers cyhoeddi'r adroddiad diwethaf o'r fath ym mis Tachwedd 2015. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cynnwys crynodeb o ganfyddiadau allweddol o adroddiadau a gyhoeddwyd gan 'reoleiddwyr perthnasol', sef: Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC); Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (Estyn); a Chomisiynydd y Gymraeg (y Comisiynydd). Serch hynny, nid yw'r adroddiad hwn yn adolygiad cynhwysfawr o holl drefniadau neu wasanaethau'r Cyngor. Mae'r casgliadau a geir yn yr adroddiad hwn yn seiliedig ar y gwaith a gyflawnwyd o fewn y Cyngor gan gyrrff adolygu allanol perthnasol ac, oni nodir fel arall, yn adlewyrchu'r sefyllfa ar yr adeg pan gafodd gwaith o'r fath ei gwblhau.
- 2 Gan ystyried y gwaith a gyflawnwyd yn ystod 2015-16, bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn nodi, yn yr adroddiad hwn, a yw o'r farn y bydd y Cyngor yn debygol o wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus ar gyfer 2016-17.
- 3 Ni ddylid ystyried bod y datganiad hwn yn rhoi barn bendant am sefyllfa sefydliad nac yn rhagfynegi ei lwyddiant yn y dyfodol. Yn hytrach, dylid ystyried ei fod yn rhoi barn am y graddau y mae'r trefniadau sydd ar waith ar hyn o bryd yn rhesymol gadarn i'r graddau y gellir nodi hynny ar sail y gwaith a gyflawnwyd.
- 4 Rydym am wybod a yw'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth sydd ei hangen arnoch ac a yw'n hawdd ei ddeall. Gallwch fynegi eich barn drwy anfon e-bost atom yn post@archwilio.cymru neu ysgrifennu atom yn 24 Heol y Gadeirlan, Caerdydd, CF11 9LJ.

Gwaith archwilio perfformiad 2015-16

- 5 Nodir y gwaith a gyflawnwyd ers yr Adroddiad Gwella Blynyddol diwethaf, gan gynnwys gwaith y 'rheoleiddwyr perthnasol', isod.

Enw'r prosiect	Disgrifiad byr
Archwiliad 'Cynllun Gwella' Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru	Adolygiad o gynlluniau cyhoeddedig y Cyngor ar gyfer cyflawni amcanion gwella yn unol â gofynion y Mesur.
Archwiliad o 'Aseiad o Berfformiad' Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru	Adolygiad o aseiad o berfformiad cyhoeddedig y Cyngor yn unol â'r Mesur, gan gynnwys profi a dilysu gwybodaeth am berfformiad.
Swyddfa Archwilio Cymru: Rheoli Perfformiad	Adolygiad dilynol o ran yr Aseiad Corfforaethol gan gynnwys profi a dilysu gwybodaeth am berfformiad.
Estyn: Ymweliad monitro	Ymweliad monitro i asesu cynnydd y Cyngor yn erbyn y chwe argymhelliad a wnaed yn dilyn ei arolygiad ym mis Tachwedd 2012.
Estyn: Gwerthusiad o berfformiad ysgolion	Adolygiad o berfformiad mewn amrywiaeth o feysydd mewn ysgolion o fewn y Cyngor.
AGGCC: Adolygiad Blynyddol a Gwerthusiad o Berfformiad	Gwerthusiad o berfformiad y Cyngor wrth gyflawni ei swyddogaethau ym maes gwasanaethau cymdeithasol.
Comisiynydd y Gymraeg	Ymateb Comisiynydd y Gymraeg i Adroddiad Monitro Blynyddol 2014-15 y Cyngor.
Aseiad Cydnerthedd Ariannol Swyddfa Archwilio Cymru	Adolygiad o sefyllfa ariannol y Cyngor a sut mae'n cyllidebu ac yn cyflawni arbedion gofynnol.
Swyddfa Archwilio Cymru: Llywodraethu	Adolygiad dilynol o ran yr Aseiad Corfforaethol.
Swyddfa Archwilio Cymru: Rhaglen Eiddilwch Gwent	Adolygiad o Raglen Eiddilwch Gwent i asesu a oedd y Rhaglen wedi sicrhau gwelliannau yn unol â disgwyliadau sefydliadau unigol.

Enw'r prosiect	Disgrifiad byr
Adroddiadau cenedlaethol	<ul style="list-style-type: none"> • Partneriaethau Diogelwch Cymunedol (i'w gyhoeddi) • Cynhyrchu incwm a chodi tâl (i'w gyhoeddi) • Trefniadau'r Cyngor ar gyfer ariannu gwasanaethau trydydd sector (i'w gyhoeddi) • Cydnerthedd ariannol cynghorau yng Nghymru (cyhoeddwyd 2 Ebrill 2015) • Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – adolygiad cynnar (cyhoeddwyd 3 Mehefin 2015) • Adolygiad o Drefniadau Diogelu Corfforaethol yng Nghynghorau Cymru (cyhoeddwyd 21 Gorffennaf 2015) • Helpu Pobl Hŷn i Fyw'n Annibynnol: A yw Cynghorau'n Gwneud Digon? (cyhoeddwyd 15 Hydref 2015) • Cyflawni â llai - Gwasanaethau Hamdden (cyhoeddwyd 3 Rhagfyr 2015)

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gan Swyddfa Archwilio Cymru a rheoleiddwyr perthnasol, ac yn gyfyngedig i'r gwaith hwnnw, cred yr Archwilydd Cyffredinol y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â gofynion y mesur yn ystod 2016-17 ar yr amod y bydd yn parhau i wella ar y raddfa bresennol

6 Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi dod i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:

- Mae'r Cyngor wedi parhau i wella ei drefniadau ar gyfer rheoli perfformiad ac yn cydnabod bod ganddo fwy i'w wneud er mwyn sicrhau y caiff trefniadau corfforaethol eu cymhwyso'n gyson a mynd i'r afael â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- Roedd Estyn o'r farn bod y Cyngor wedi gwneud cynnydd da o ran mynd i'r afael â dau o'r chwe argymhelliad a ddeilliodd o'r arolygiad a gynhaliwyd ym mis Tachwedd 2012, a chynnydd boddhaol o ran mynd i'r afael â'r pedwar arall. O ganlyniad, mae Estyn o'r farn nad oes angen i'r awdurdod fod yn destun mesurau arbennig mwyach ac ni chynhelir unrhyw weithgaredd dilynol pellach.
- Nododd AGGCC fod y Cyngor wedi gwneud cynnydd da gydag agenda trawsnewid arferion a'i fod mewn sefyllfa dda i fodloni'r gofynion fel y'u nodir yn y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru).

- Roedd gan y Cyngor drefniadau llywodraethu ariannol effeithiol ar y cyfan, ond nid oedd ei drefniadau cynllunio ariannol a rheolaeth ariannol wedi'u hymgorffori'n llawn neu nid oeddent yn cyflawni'n effeithiol, yn wyneb rhai heriau ariannol sylweddol.
- Gwnaeth y Cyngor gynnydd o ran gwella ei drefniadau llywodraethu, ond roedd angen gwneud mwy o waith i wella tryloywder prosesau gwneud penderfyniadau a chofnodi penderfyniadau.
- Roedd Rhaglen Eiddilwch Gwent wedi dangos gwaith partneriaeth traws-sector rhanbarthol cadarnhaol i fynd i'r afael ag anghenion cymunedol cynyddol, ond nid oedd wedi darparu tystiolaeth i ddangos bod canlyniadau yn bendant wedi gwella, a fyddai'n bwysig wrth i bartneriaid benderfynu ar ddyfodol y rhaglen.

Argymhellion

- 7 O ystyried yr ystod eang o wasanaethau a ddarperir gan y Cyngor a'r heriau y mae'n eu hwynebu, byddai'n anarferol pe na baem wedi dod o hyd i bethau y gellir eu gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol:
  - wneud cynigion ar gyfer gwella - os caiff cynigion eu gwneud i'r Cyngor, byddem yn disgwyl iddo weithredu arnynt a byddwn yn gwneud gwaith dilynol ar yr hyn sy'n digwydd;
  - gwneud argymhellion ffurfiol ar gyfer gwella - os caiff argymhelliad ffurfiol ei wneud, mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi ymateb i'r argymhelliad hwnnw o fewn 30 diwrnod gwaith;
  - cynnal arolygiad arbennig a chyhoeddi adroddiad a gwneud argymhellion; ac
  - argymhell y dylai Gweinidogion Llywodraeth Cymru ymyrryd mewn rhyw ffordd.
- 8 Yn ystod y flwyddyn, ni wnaeth yr Archwilydd Cyffredinol unrhyw argymhellion ffurfiol. Fodd bynnag, ceir materion â llai o flaenoriaeth, a elwir yn gynigion ar gyfer gwella, yn ein hadroddiadau eraill ond gellir cyfeirio atynt yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn. Byddwn yn parhau i fonitro cynigion ar gyfer gwella yn ystod ein gwaith asesu gwelliant. Fodd bynnag, mae'n gwneud argymhellion a all fod yn berthnasol i'r Cyngor yn ei Adroddiadau Cenedlaethol ar Lywodraeth Leol. Ceir rhestr o argymhellion mewn adroddiadau a gyhoeddwyd yn 2015-16 yn **Atodiad 5**.
- 9 Nodir Meysydd i'w Gwella a wnaed gan AGGCC yn ystod y flwyddyn isod.

Maes 1

- Cyflymder y newid o ran cyflwyno Prosiect Rhaglan a phrosiect 'My Day – My Life' i ganolfannau cymunedol eraill a nodwyd ledled Sir Fynwy.
- Dylai'r cyngor sicrhau bod y tîm diogelu rhag colli rhyddid a'r Ddeddf Galluedd Meddyliol yn cael eu hymgorffori'n llawn mewn arferion bob dydd ym meysydd asesu a rheoli gofal.
- Mae angen adolygu trefniadau cofnodi data mewn perthynas â chymorth gofalwyr gan y cyngor er mwyn sicrhau bod gofalwyr yn cael cymorth priodol.

Maes 2

- Mae'r cynnydd yn nifer y plant ar y gofrestr amddiffyn plant yn gofyn am well dealltwriaeth o b'un a yw lefelau trothwy yn gywir.
- Bwrw ymlaen â'r gwaith o wella'r broses bontio ar gyfer plant sy'n trosglwyddo i wasanaethau oedolion.
- Datblygu'r cynllun gweithredu yn dilyn arolygiad.

Maes 3

- Ystyried sut mae plant yn parhau i gael eu diogelu yn wyneb y pwysau ariannol sy'n wynebu'r cyngor.

Adroddiad manwl

Perfformiad

Archwiliad o Gynllun Gwella 2015-16 Cyngor Sir Fynwy

- 10 Ar 16 Mehefin 2015, gwnaethom gyhoeddi tystysgrif yn cadarnhau bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 15(6) i (9) o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) a'i fod wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau. Mae'r dystysgrif wedi'i chynnwys yn **Atodiad 3**.

Tystysgrif cydymffurfio ar gyfer yr Archwiliad o asesiad Cyngor Sir Fynwy o berfformiad 2014-15

- 11 Ar 13 Tachwedd 2015, gwnaethom gyhoeddi tystysgrif Cydymffurfio ar gyfer yr Archwiliad o asesiad y Cyngor o berfformiad 2014-15. Mae'r dystysgrif yn cadarnhau bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan adrannau 15(2), (3), (8) a (9) o'r Mesur. Mae ein tystysgrif wedi'i chynnwys yn **Atodiad 4**.

Mae'r Cyngor wedi parhau i wella ei drefniadau ar gyfer rheoli perfformiad ac yn cydnabod bod ganddo fwy i'w wneud er mwyn sicrhau y caiff trefniadau corfforaethol eu cymhwyso'n gyson a mynd i'r afael â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

- 12 Ym mis Mawrth 2015, cynhaliwyd Asesiad Corfforaethol yn y Cyngor. O ran rheoli perfformiad, daethom i'r casgliad, er bod systemau, gweithdrefnau a chanllawiau ar waith, nad oedd y Cyngor yn rheoli perfformiad, gwelliant a risgiau yn gyson.
- 13 Ym mis Ionawr 2016, adolygwyd cynnydd y Cyngor o ran gwella ei drefniadau rheoli perfformiad, gan gynnwys mynd i'r afael â materion a godwyd yn Asesiad Corfforaethol 2015, a oedd yn ymwneud â rheoli perfformiad, yn effeithiol. Daethom i'r casgliad bod y Cyngor wedi parhau i wella ei drefniadau ar gyfer rheoli perfformiad a'i fod yn cydnabod bod ganddo fwy i'w wneud er mwyn sicrhau y caiff trefniadau corfforaethol eu cymhwyso'n gyson a mynd i'r afael â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
- 14 Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:
- roedd y Cyngor wedi parhau i wella'r ffordd roedd yn rheoli perfformiad, ond nid oedd trefniadau corfforaethol yn cael eu rhoi ar waith yn gyson o hyd ac roedd angen datblygu ei drefniadau ymhellach er mwyn ymgorffori gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015;
  - roedd y Cyngor wedi parhau i wella'r ffordd mae'n rheoli perfformiad y gwaith y mae'n ei wneud mewn partneriaeth, ond mae meysydd i'w gwella o hyd sy'n ymwneud â'r ffordd y mae'n mesur canlyniadau ac yn nodi adnoddau sydd eu hangen i sicrhau gwelliannau; ac
  - er bod y Cyngor wedi cymryd camau i wella cywirdeb ac ansawdd ei ddata perfformiad, nid oedd y camau gweithredu hynny wedi bod yn gwbl effeithiol eto.

Ym marn Estyn mae'r Cyngor wedi gwneud cynnydd da o ran mynd i'r afael â dau o'r chwe argymhelliad a ddeilliodd o'r arolygiad a gynhaliwyd ym mis Tachwedd 2012, a chynnydd boddhaol o ran mynd i'r afael â'r pedwar arall. O ganlyniad, mae Estyn o'r farn nad oes angen i'r awdurdod fod yn destun mesurau arbennig mwyach ac ni chynhelir unrhyw weithgaredd dilynol pellach

- 15 Yn ystod mis Tachwedd 2015, cynhaliodd Estyn ymweliad monitro er mwyn asesu cynnydd y Cyngor yn erbyn y chwe argymhelliad a wnaed ym mis Tachwedd 2012. Ym mis Ionawr 2016, cyhoeddodd Estyn ganlyniad yr ymweliad monitro ar ei wefan.

Gwerthusiad Estyn o berfformiad ysgolion

- 16 Yn Sir Fynwy y ceir y gyfran isaf ond un o ddisgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Ystyrir hyn wrth werthuso'r perfformiad yn yr awdurdod. Pan gymherir perfformiad ysgolion yn Sir Fynwy â pherfformiad ysgolion tebyg yng Nghymru yn 2015, yn seiliedig ar gyfran y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, mae perfformiad uwchlaw'r cyfartaledd ar gyfer dangosydd y Cyfnod Sylfaen a'r dangosydd pynciau craidd yng nghyfnodau allweddol 2 a 3.
- 17 Yng nghyfnod allweddol 4, mae cyfran y disgyblion sy'n cyflawni trothwy lefel 2 gan gynnwys Saesneg neu Gymraeg iaith gyntaf a mathemateg wedi bod yn uwch na meincnod Llywodraeth Cymru ar gyfer perfformiad ar gyfer pob un o'r ddwy flynedd diwethaf, ar ôl bod islaw'r meincnod yn y tair blynedd flaenorol. Fodd bynnag, mae cyfran y disgyblion sy'n cael y sgôr pwyntiau wedi'i chapio ehangach gyfartalog yn yr awdurdod wedi parhau i fod islaw meincnod Llywodraeth Cymru ar gyfer y pum mlynedd diwethaf. Nid yw disgyblion mwy abl yn perfformio'n ddigon da yng nghyfnod allweddol 4, ac nid oes digon o ddisgyblion yn ennill pump neu fwy o raddau TGAU A* i A, neu'r hyn sy'n cyfateb i hynny.
- 18 Mae perfformiad disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yng nghyfnod allweddol 4 wedi gwella'n sylweddol dros amser ac mae bellach gryn dipyn yn uwch na chyfartaledd Cymru ar gyfer y rhan fwyaf o'r prif ddangosyddion.
- 19 Bu cyfraddau presenoldeb mewn ysgolion cynradd ac uwchradd ymhlith y gorau yng Nghymru ers sawl blwyddyn. Fodd bynnag, bu nifer y gwaharddiadau sy'n bum diwrnod neu lai yn llawer uwch nag mewn awdurdodau tebyg yn gyson.

Nododd AGGCC fod y Cyngor wedi gwneud cynnydd da gydag agenda trawsnewid arferion a'i fod mewn sefyllfa dda i fodloni'r gofynion fel y'u nodir yn y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru)

- 20 Cyhoeddodd yr AGGCC ei **Adolygiad a Gwerthusiad Blynyddol o Berfformiad 2014-15** ym mis Hydref 2015.
- 21 Daeth AGGCC i'r casgliad bod y Cyngor wedi gwneud cynnydd da gydag agenda trawsnewid arferion a'i fod mewn sefyllfa dda i fodloni'r gofynion fel y'u nodir yn y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru). Canolbwyntiodd y Cyngor ar fwrw ymlaen ag agenda uchelgeisiol o fewn gwasanaethau i oedolion. Cafwyd mwy o anawsterau o fewn gwasanaethau i blant lle roedd yr adran wedi bod yn gweithio'n galed i gyflawni'r cynllun gweithredu yn dilyn arolygiad. Datblygwyd y cynllun hwn er mwyn mynd i'r afael â'r argymhellion yn yr arolygiad o wasanaethau plant a gynhaliwyd gan AGGCC ym mis Tachwedd 2014, lle y nodwyd nifer o feysydd gwan. Nododd y cynllun gweithredu hefyd y meysydd i'w gwella a nodwyd yn Fframwaith Adrodd Blynyddol y Cyngor y llynedd.
- 22 Daeth AGGCC i'r casgliad bod cynnydd wedi'i wneud mewn nifer o feysydd hyd yma. Yn benodol, gwnaeth y Cyngor welliannau mewn perthynas ag ymweliadau statudol â phlant sy'n derbyn gofal ac amseroldeb adolygiadau ar gyfer plant mewn angen, yn ogystal â recriwtio i swyddi parhaol. Fodd bynnag, bydd angen i'r Cyngor barhau i wneud gwelliannau o fewn gwasanaethau i blant dros y flwyddyn nesaf.
- 23 Daeth AGGCC i'r casgliad bod y Cyngor yn gweithio'n dda gyda phartneriaid ym maes gwasanaethau oedolion a gwasanaethau plant er mwyn gwella canlyniadau yn y ffyrdd mwyaf effeithlon ac effeithiol. Ym maes gwasanaethau oedolion, roedd trefniadau partneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan yn aeddfed ar lefel strategol a lefel weithredol. Fodd bynnag, er bod gwaith yn mynd rhagddo, weithiau roedd angen iddo ddatblygu'n gyflymach gydag egni newydd ac amcanion clir. Mae'r gwaith integreiddio iechyd meddwl sy'n gysylltiedig â phrosiect 'Listen Engage Act Participate' ym mhob rhan o'r Cyngor yn enghraifft o hyn.
- 24 Daeth AGGCC i'r casgliad bod perfformiad ym maes gwasanaethau oedolion wedi gwella ymhellach mewn nifer o feysydd allweddol, yn enwedig mewn perthynas â nifer yr achosion o oedi wrth drosglwyddo gofal, a ostyngodd. Roedd cynnydd parhaus o fewn gwasanaethau ailalluogi yn amlwg ac roedd yn gweithio'n effeithiol yn y canolfannau lle roedd wedi'i roi ar waith. Fodd bynnag, lle roedd cynnydd wedi'i wneud, roedd angen cyflymu'r broses o wneud newidiadau i gyflwyno gwasanaethau yn gyffredinol yn fwy systematig ym mhob rhan o'r Cyngor er mwyn addasu gwasanaethau mewn ffordd briodol ac amserol.

- 25 Daeth AGGCC i'r casgliad bod cryn dipyn o gefnogaeth ar lefel gorfforaethol ac o du'r aelodau a oedd yn deall yr heriau sy'n wynebu maes gofal cymdeithasol yn dda. Dangoswyd hyn gan y ffaith bod cyllidebau o fewn Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'u diogelu yn 2014-15, a chan y cytundeb y daethpwyd iddo i roi £1.2 miliwn o gyllid ychwanegol i faes gwasanaethau plant er mwyn iddo gyflawni ei swyddogaethau statudol a diogelu plant yn effeithiol. Fodd bynnag, bydd hyn yn dod yn anos yn y dyfodol pan fydd angen gwneud arbedion sylweddol ym mhob gwasanaeth o fewn y Cyngor.
- 26 Daeth AGGCC i'r casgliad bod y Cyngor yn sylweddoli, er bod gan ei ddinasyddion disgwyliadau uchel o ran gwasanaethau cyhoeddus, y bydd angen i wasanaethau gael eu darparu mewn ffordd wahanol yn y dyfodol, ac nid o reidrwydd gan y Cyngor. Rhoddir mwy o bwyslais ar gymorth yn cael ei ddarparu drwy rwydweithiau cymunedol a chymorth lleol.

Gwerthusiad Comisiynydd y Gymraeg o berfformiad Cyngor Sir Fynwy

- 27 Crëwyd swydd y Comisiynydd gan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Daeth pwerau newydd i orfodi safonau ar sefydliadau i rym drwy is-ddeddfwriaeth ar 31 Mawrth 2015. Bydd y Comisiynydd yn parhau i adolygu cynlluniau iaith Gymraeg yn rhinwedd y pwerau a etifeddwyd o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993.
- 28 Mae'r Comisiynydd yn gweithio gyda phob cyngor yng Nghymru i arolygu cynlluniau iaith a rhoi cyngor ar y broses o'u rhoi ar waith. Mae cyfrifoldeb ar gynghorau i ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yn Gymraeg yn unol â'r ymrwymadau yn eu cynlluniau iaith. Mae pob cyngor wedi ymrwymo i ddarparu adroddiad monitro blynyddol i'r Comisiynydd yn amlinellu ei berfformiad wrth weithredu'r cynllun iaith. Mae'r Comisiynydd yn dadansoddi pob adroddiad monitro, yn ymateb yn ffurfiol ac yn casglu rhagor o wybodaeth yn ôl yr angen.
- 29 Mae ymateb ffurfiol a llythyrau'r Comisiynydd a gyflwynwyd i'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ar gael ar [wefan y Comisiynydd](#).

Y defnydd o adnoddau

Archwiliad o gyfrifon y Cyngor

30 Ar 29 Medi 2015, cyflwynodd yr Archwilydd Cyffredinol Lythyr Archwilio Blynyddol i'r Cyngor. Mae'r llythyr yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o'i gyfrifoldebau statudol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 fel yr Archwilydd Penodedig a'i gyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio. Rhoddodd yr Archwilydd Cyffredinol farn ddiamedod ar ddatganiadau cyfrifyddu'r Cyngor, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol a thrafodion y Cyngor. Mae'r Llythyr Archwilio Blynyddol ar gael yn **Atodiad 2** i'r adroddiad hwn.

Roedd gan y Cyngor drefniadau llywodraethu ariannol effeithiol ar y cyfan, ond nid oedd ei drefniadau cynllunio ariannol a rheolaeth ariannol wedi'u hymgorffori'n llawn neu nid oeddent yn cyflawni'n effeithiol, yn wyneb rhai heriau ariannol sylweddol

31 Ym mis Ebrill 2015, gwnaethom gyhoeddi adroddiad cenedlaethol ar **Cydnherthedd ariannol cynghorau yng Nghymru**. Roedd yr adroddiad hwn yn seiliedig ar waith maes a wnaed ym mhob un o'r cynghorau lleol yng Nghymru.

32 O gofio'r pwysau parhaus ar gyllid i gynghorau yng Nghymru, ystyriwyd a oedd gan y Cyngor drefniadau priodol ar gyfer cynllunio, sicrhau a chynnal ei gydnerthedd ariannol yn y tymor canolig (tair i bum mlynedd ymlaen llaw fel arfer). Cynhaliwyd adolygiad rhwng mis Mai a mis Rhagfyr 2015 a gwneud gwaith dilynol ar y materion a nodwyd yn ein gwaith ar gydnerthedd ariannol yn 2014-15. Canolbwyntiodd yr adolygiad hwn ar y graddau y cyflawnwyd cynlluniau arbedion 2014-15 a chyfnod cynllunio ariannol 2015-16.

33 Yn gyffredinol, daethom i'r casgliad bod gan y Cyngor drefniadau llywodraethu ariannol effeithiol ar y cyfan, ond nad oedd ei drefniadau cynllunio ariannol a rheolaeth ariannol wedi'u hymgorffori'n llawn neu nad oeddent yn cyflawni'n effeithiol, yn wyneb rhai heriau ariannol sylweddol. Daethom i'r casgliad hwn yn seiliedig ar ein canfyddiadau mewn perthynas â threfniadau cynllunio ariannol, rheolaeth ariannol a llywodraethu ariannol.

- parhaodd trefniadau cynllunio ariannol y Cyngor i wella, ond nid oedd y cynllun ariannol tymor canolig yn gwbl gytbwys, nid oedd rhai mandadau cyllidebol wedi diffinio sut y câi arbedion eu cyflawni ac roedd rhai arbedion arfaethedig yn annhebygol o gael eu cyflawni;
- sefydlodd y Cyngor drefniadau rheolaeth ariannol, ond nid oedd y Cyngor yn siŵr a fyddai'n aros o fewn ei gyllideb refeniw ar gyfer 2015-16 oherwydd y pwysau o fewn Gwasanaethau Cymdeithasol a methiant i gyflawni rhannau o'r cynllun arbedion; ac
- roedd gan y Cyngor drefniadau llywodraethu ariannol effeithiol ar waith, ar y cyfan.

34 Cyflwynwyd yr **asesiad o gydnerthedd ariannol** i'r Cyngor ym mis Chwefror 2016 ac fe'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin 2016.

Llywodraethu

Gwnaeth y Cyngor gynnydd o ran gwella ei drefniadau llywodraethu, ond roedd angen gwneud mwy o waith i wella tryloywder prosesau gwneud penderfyniadau a chofnodi penderfyniadau

- 35 Ym mis Mawrth 2015, cynhaliwyd Asesiad Corfforaethol yn y Cyngor. Daethom i'r casgliad bod diwylliant o barch ac ymddiriedaeth yn bodoli rhwng y rhan fwyaf o'r cynghorwyr a swyddogion, gan arwain at gyberthnasau gwaith cynhyrchiol. Ond, roedd enghreifftiau o brosesau gwneud penderfyniadau a allai fod wedi bod yn fwy cadarn a hyddysg ac a allai fod wedi cael eu herio'n fwy effeithiol.
- 36 Ym mis Chwefror 2016, adolygwyd cynnydd y Cyngor a daethom i'r casgliad bod y Cyngor wedi gwneud cynnydd da o ran gwella ei drefniadau llywodraethu, ond roedd angen gwneud mwy o waith i wella tryloywder prosesau gwneud penderfyniadau a chofnodi.
- 37 Daethom i'r casgliad hwn oherwydd:
- roedd y Cyngor wedi adrodd ar ei gynnydd o ran ymdrin ag argymhellion allanol, ond, ni fyddai bob amser yn herio a oedd gan y camau roedd yn eu cymryd ddigon o ffocws ac a oeddent yn ddigon mesuradwy;
  - roedd y Cyngor wedi cymryd camau i sicrhau bod cofnodion pwyllgorau yn cael eu cymeradwyo'n brydlon, ond gallai wella tryloywder ymhellach a sicrhau ei bod yn haws cael gafael ar gofnodion;
  - roedd y Cyngor yn cymryd camau i wella ansawdd gwybodaeth i'r aelodau, ond nid oedd adroddiadau bob amser yn ddigon clir a pherthnasol i ategu prosesau gwneud penderfyniadau neu herio cadarn; ac
  - roedd y Cyngor yn gwella ei swyddogaeth graffu ac yn bwriadu gwella'r cymorth i weithgarwch craffu ymhellach er mwyn gallu gwella canlyniadau.
- 38 Cyflwynwyd yr **adroddiad dilynol o ran Llywodraethu - yr Asesiad Corfforaethol** i'r Cyngor ym mis Mai 2016, ac fe'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin 2016.

Roedd Rhaglen Eiddilwch Gwent wedi dangos gwaith partneriaeth traws-sector rhanbarthol cadarnhaol i fynd i'r afael ag anghenion cymunedol cynyddol, ond nid oedd wedi darparu tystiolaeth i ddangos bod canlyniadau yn bendant wedi gwella, a fyddai'n bwysig wrth i bartneriaid benderfynu ar ddyfodol y rhaglen

- 39 O fis Ebrill 2011 dechreuodd Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a Chynghorau Blaenau Gwent, Caerffili, Sir Fynwy, Casnewydd a Thorfaen roi model integredig uchelgeisiol o ofal ar waith, o'r enw Rhaglen Eiddilwch Gwent (y Rhaglen)¹. Ariannwyd y Rhaglen gan fenthyciad Buddsoddi i Arbed gan Lywodraeth Cymru a chyfraniadau gan wahanol bartneriaid i greu cronfa gyfunol.

¹ Oni nodir fel arall, mae'r 'Rhaglen' yn cwmpasu'r pwyllgorau a'r gweithgorau, yr aelodau a'r staff, a'r model cyflenwi a gwasanaeth cyffredinol.

- 40 Mae gan y Rhaglen statws cyfreithiol o dan gytundeb partneriaeth Adran 33² rhwng Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a'r pum cyngor yng Ngwent. Parodd y cytundeb am dair blynedd gan ddechrau ym mis Ebrill 2011. Ffurfiwyd Cydbwyllgor Eiddilwch Gwent fel corff gwneud penderfyniadau a chanddo atebolwydd ffurfiol o dan y cytundeb Adran 33. Cefnogai Grŵp Cydgysylltu Gweithredol, amrywiaeth o is-grwpiau arbenigol a strwythurau gweithredu lleol waith Cydbwyllgor y Rhaglen Eiddilwch hefyd³.
- 41 Ym mis Tachwedd 2012, adolygwyd y Rhaglen a nodwyd bod y partneriaid yn ymrwymedig iawn i weledigaeth rhaglen Eiddilwch Gwent a'u bod wedi llunio fframwaith rheoli rhaglen cadarn i'w hategu. Cydnabuwyd mai megis cychwyn roedd y gwaith o weithredu'r Rhaglen a'i bod yn wynebu heriau i sicrhau bod y Rhaglen yn gynaliadwy, newid arferion gwaith sefydledig a dangos ei heffaith.
- 42 Canolbwyntiodd ein hadolygiad diweddaraf ym mis Mai 2015 ar ba un a oedd Rhaglen Eiddilwch Gwent wedi sicrhau gwelliannau yn unol â disgwyliadau sefydliadau unigol.
- 43 Daethom i'r casgliad bod y Rhaglen wedi dangos gwaith partneriaeth traws-sector rhanbarthol cadarnhaol i fynd i'r afael ag anghenion cymunedol cynyddol, ond nad oedd wedi darparu tystiolaeth i ddangos bod canlyniadau yn bendant wedi gwella, a fyddai'n bwysig wrth i bartneriaid benderfynu ar ddyfodol y rhaglen.
- 44 Daethom i'r casgliad hwn am y rhesymau canlynol:
- Llwyddodd Rhaglen Eiddilwch Gwent i ddwyn ynghyd bartneriaid a fuddsoddodd amser ac adnoddau i wella canlyniadau i bobl oedrannus eiddil, ond nid oedd y nodau ariannol wedi'u cyflawni ac roedd yn dal i fod yn anodd i bartneriaid ddarparu tystiolaeth o ganlyniadau.
  - Roedd trefniadau llywodraethu yn ystod oes y rhaglen wedi bod yn ddigonol ar y cyfan, ond gallai'r Rhaglen fod wedi cynnwys partneriaid yn well, cael budd o wybodaeth gliriach a bod yn fwy agored ynglŷn â'i busnes. Nodwyd y canlynol gennym:
    - darparai'r trefniadau llywodraethu ar gyfer gwneud penderfyniadau yn amserol, ond nid oedd sefydliadau amser bob amser yn cael digon o wybodaeth am faterion pwysig a oedd yn effeithio ar y Rhaglen, megis y tanwariant mawr a oedd yn dod i'r golwg;
    - roedd y trefniadau ar gyfer cyflwyno adroddiadau ariannol o fewn y Rhaglen yn ddigonol, ond nid oedd prosesau adrodd ar berfformiad yn addas at y diben;
    - roedd tryloywder cyhoeddus a phrosesau cofnodi penderfyniadau yn gadarn ar y dechrau ond gwnaethant wanhau dros amser; ac
    - nid oedd gwaith craffu arferol ar benderfyniadau gan Gydbwyllgor Eiddilwch Gwent yn gadarn, ond byddai'r rhan fwyaf o bartneriaid yn cyflwyno adroddiadau blynyddol drwy eu trefniadau craffu eu hunain.

2 Mae'r cytundeb Adran 33 yn darparu sail ffurfiol ar gyfer gweithio mewn partneriaeth. Gall y partneriaid ddefnyddio cytundeb adran 33 fel ffordd o greu cyllid refereniw a chyfalaf cyfunol. Mae rheolau rheoli ariannol a chyfrifyddu ariannol y Cyngor yn berthnasol. Felly, gall y gwasanaeth ar y cyd adennill TAW yn ogystal â defnyddio hyblygrwyddau ariannol eraill sydd ar gael i gyrrff llywodraeth leol.

3 At ddibenion yr adroddiad hwn, mae cyfeiriadau at Bwyllgorau'r Rhaglen yn cwmpasu Cydbwyllgor Eiddilwch Gwent, y Grŵp Cydgysylltu Gweithredol, yr amrywiol is-grwpiau arbenigol a'r strwythurau gweithredu lleol.

- Roedd ymrwymiad cryf i Raglen Eiddilwch Gwent ac roedd wedi cyrraedd adeg dyngedfennol, ond roedd angen gweledigaeth glir arni er mwyn llwyddo. Nodwyd y canlynol gennym:
  - roedd ymrwymiad cryf i'r Rhaglen ymhlith y sefydliadau partner, roedd angen ailgadarnhau hyn yng nghyd-destun yr heriau ariannol a gweithredol a oedd yn wynebu'r sefydliadau unigol; a
  - nid oedd cyfeiriad y Rhaglen yn y dyfodol yn glir, roedd y bartneriaeth wedi cyrraedd adeg dyngedfennol ac nid oedd y partneriaid wedi cytuno ar weledigaeth glir eto, a fyddai'n gofyn am ganlyniadau a manteision mesuradwy.

Atodiad 1 – Statws yr adroddiad hwn

O dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol gynnal asesiad gwella blynyddol, a chyhoeddi adroddiad gwella blynyddol, ar gyfer pob awdurdod gwella yng Nghymru. Mae'r gofyniad hwn yn cwmpasu cynghorau lleol, parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub.

Lluniwyd yr adroddiad hwn gan staff Swyddfa Archwilio Cymru ar ran yr Archwilydd Cyffredinol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 24 o'r Mesur. Mae'r adroddiad hefyd yn cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 19 i gyflwyno adroddiad sy'n ardystio ei fod wedi cynnal asesiad gwella o dan adran 18 ac yn nodi a yw o'r farn, o ganlyniad i'w archwiliad o'r cynllun gwella o dan adran 17, fod yr awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran cynllunio gwelliant o dan adran 15.

Mae gan awdurdodau gwella ddyletswydd gyffredinol i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni eu swyddogaethau'. Diffinnir awdurdodau gwella fel cynghorau lleol, parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub.

Yr asesiad gwella blynyddol yw'r prif ddarn o waith sy'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei ddyletswyddau. Mae'r asesiad gwella yn asesiad sy'n edrych i'r dyfodol o'r tebygolrwydd y bydd awdurdod yn cydymffurfio â'i ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus. Mae hefyd yn cynnwys asesiad ôl-weithredol i nodi a yw awdurdod wedi cyflawni'r gwelliannau a gynlluniwyd ganddo er mwyn llunio barn ar hanes yr awdurdod o ran sicrhau gwelliant. Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi ei waith archwilio ac asesu mewn adroddiad gwella blynyddol cyhoeddedig ar gyfer pob awdurdod (o dan adran 24).

Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd, o dan rai amgylchiadau, gynnal archwiliadau arbennig (o dan adran 21), y cyflwynir adroddiad arnynt i'r awdurdod a'r Gweinidogion, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Un o weithgareddau atodol pwysig SAC yw cydgysylltu gwaith asesu a gwaith rheoliadol (sy'n ofynnol o dan adran 23), sy'n ystyried rhaglen waith gyffredinol pob rheoleiddwr perthnasol mewn awdurdod gwella. Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd ystyried gwybodaeth a rennir gan reoleiddwyr perthnasol (o dan adran 33) yn ei asesiadau.

Atodiad 2 – Llythyr Archwilio Blynyddol

Y Cyngorydd Peter Fox
Arweinydd
Cyngor Sir Fynwy
Neuadd y Sir
Y Rhadyr
Brynbuga
Sir Fynwy
NP15 1GA

Annwyl Gyngorydd Fox

Llythyr Archwilio Blynyddol – Cyngor Sir Fynwy 2014-15

Mae'r llythyr hwn yn crynhoi'r negeseuon allweddol sy'n deillio o gyfrifoldebau statudol Archwilydd Cyffredinol Cymru o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'm cyfrifoldebau adrodd o dan y Cod Ymarfer Archwilio.

Cydymffurfiodd y Cyngor â'i gyfrifoldebau yn ymwneud ag adroddiadau ariannol a defnyddio adnoddau

Cyfrifoldeb y Cyngor yw:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol; a
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi:

- roi barn archwilio ar y datganiadau cyfrifyddu;
- adolygu trefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau; a
- rhoi tystysgrif yn cadarnhau fy mod wedi cwblhau'r broses o archwilio'r cyfrifon.

Mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn paratoi eu datganiadau cyfrifyddu yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Cod hwn yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol. Ar 29 Medi 2015, rhoddais farn archwilio ddiamod ar y datganiadau cyfrifyddu, gan gadarnhau eu bod yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa a thrafodion ariannol y Cyngor. Mae fy adroddiad wedi'i gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon. Cyflwynwyd y materion allweddol a oedd yn deillio o'r archwiliad o'r cyfrifon i aelodau'r Pwyllgor Archwilio a'r Cyngor llawn yn fy adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol ar 23 a 24 Medi 2015 yn y drefn honno.

Nodwyd gennym fod nifer o ddiwygiadau wedi'u gwneud i'r datganiadau ariannol drafft, a bod sawl camddatganiad nas cywirwyd yn y datganiadau ariannol hefyd, nad oeddent yn berthnasol ac, felly, nas addaswyd. Cyflwynir adroddiad manylach ar y materion hyn, a rhai materion ychwanegol a nodwyd yn ystod ein harchwiliad, ynghyd â'n hargymhellion, i Bwyllgor Archwilio'r Cyngor ym mis Rhagfyr.

Rwy'n fodlon bod gan y Cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau

Mae fy ystyriaeth o drefniadau'r Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi'i seilio ar y gwaith archwilio rydym wedi'i wneud ar y cyfrifon ac rwyf hefyd wedi dibynnu ar y gwaith a gwblhawyd fel rhan o'r Asesiad Gwella o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Mae fy Adroddiad Gwella Blynyddol, a gyhoeddwyd yn ddiweddar ac sy'n ymgorffori'r Adroddiad Asesu Corfforaethol, yn tynnu sylw at feysydd lle nad yw effeithiolrwydd y trefniadau hyn wedi'i ddangos eto neu lle y gellid gwneud gwelliannau.

Mae'r Cyngor yn parhau i wynebu heriau ariannol sylweddol, ac rydym wrthi'n cwblhau adolygiad o gydnerthedd ariannol y Cyngor. Mae gwaith tebyg yn cael ei wneud ym mhob un o'r cyrff llywodraeth leol eraill yng Nghymru, ac mae'n dilyn gwaith a wnaed yn 2014-15. Caiff adroddiad ei gyflwyno i'r Cyngor yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Cyhoeddais dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o'r cyfrifon wedi'i gwblhau ar 29 Medi 2015

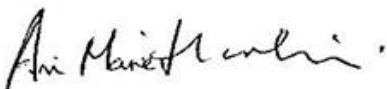
Nid yw'r gwaith a wnaed gennyf hyd yma yn ardystio hawliadau a ffurflenni grant wedi nodi materion sylweddol a fyddai'n effeithio ar gyfrifon 2015-16 na systemau ariannol allweddol

Nid yw ein gwaith archwilio ar ardystio grantiau ar gyfer 2014-15 yn y Cyngor wedi'i gwblhau'n llawn eto. Fodd bynnag, nid ydym wedi nodi unrhyw faterion sylweddol hyd yma y mae angen i mi eich hysbysu amdanynt yn y llythyr hwn. Bydd adroddiad manwl ar fy ngwaith ardystio grantiau yn dilyn ym mis Chwefror 2016 unwaith y bydd gwaith eleni wedi'i gwblhau.

Ar hyn o bryd, disgwylir i'r ffi archwilio ariannol ar gyfer 2014-15 fod yn unol â'r ffi y cytunwyd arni a nodir yn yr Amlinelliad o'r Archwiliad Blynyddol

O dan ofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, mae'n ofynnol i ni sicrhau nad yw ein ffioedd yn adennill mwy na chost lawn archwiliad. Yn ein Hamlinelliad o'r Archwiliad Blynyddol, amcangyfrifwyd mai ein ffi ar gyfer archwilio datganiadau ariannol 2014-15 fyddai £176,068, ac rydym yn hyderus na fydd ein ffi wirioneddol yn fwy na'r swm hwn. Byddwn yn eich hysbysu ar wahân os bydd unrhyw swm i'w ad-dalu i'r Cyngor ar ôl i gost derfynol yr archwiliad gael ei chyfrifo ar ddechrau 2016.

Yn gywir

Ann-Marie Harkin

Dros ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru

cc Mr Paul Matthews, Prif Weithredwr
Mrs Joy Robson, Pennaeth Cyllid

Atodiad 3 – Archwiliad o Gynllun Gwella 2015-16 Cyngor Sir Fynwy

Tystysgrif

Ardystiaf fy mod wedi archwilio Cynllun Gwella Cyngor Sir Fynwy (y Cyngor) yn unol ag adran 17 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) a'm Cod Ymarfer Archwilio.

O ganlyniad i'm harchwiliad, rwyf o'r farn bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan adran 15(6) i (9) o'r Mesur ac wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Prïod gyfrifoldebau'r Cyngor a'r Archwilydd Cyffredinol

O dan y Mesur, mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi a chyhoeddi Cynllun Gwella sy'n disgrifio ei gynlluniau i gyflawni ei ddyletswyddau i:

- wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni ei swyddogaethau;
- gwneud trefniadau i sicrhau y caiff ei amcanion gwella eu cyflawni; a
- gwneud trefniadau i arfer ei swyddogaethau er mwyn sicrhau y cyrhaeddir unrhyw safon perfformiad a nodir gan Weinidogion Cymru.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi ei Gynllun Gwella cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ar ôl dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n ymwneud â hi, neu ar ôl y cyfryw ddyddiad arall ag y gall Gweinidogion Cymru ei nodi drwy orchymyn.

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am baratoi'r Cynllun Gwella ac am y wybodaeth a nodir ynddo. Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried canllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru wrth baratoi a chyhoeddi ei gynllun.

Fel archwilydd y Cyngor, mae'n ofynnol i mi, o dan adrannau 17 a 19 o'r Mesur, archwilio'r Cynllun Gwella, ardystio fy mod wedi gwneud hynny a chyflwyno adroddiad i nodi a wyf o'r farn bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau i baratoi a chyhoeddi Cynllun Gwella yn unol â'r gofynion statudol a nodir yn adran 15 a chanllawiau statudol.

Cwmpas yr archwiliad o'r Cynllun Gwella

At ddibenion fy ngwaith archwilio, ar yr amod bod awdurdod yn bodloni ei ofynion statudol, byddaf yn derbyn ei fod hefyd wedi cydymffurfio â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Ar gyfer yr archwiliad hwn nid yw'n ofynnol i mi lunio barn ar gyflawnrwydd na chywirdeb y wybodaeth nac ar b'un a ellir cyflawni'r Cynllun Gwella a gyhoeddwyd gan y Cyngor. Efallai y bydd gwaith asesu arall y byddaf yn ei wneud o dan adran 18 o'r Mesur yn ystyried y materion hyn. Felly, roedd fy archwiliad o Gynllun Gwella'r Cyngor yn cynnwys adolygu'r cynllun er mwyn nodi a oedd yn cynnwys elfennau a ragnodir mewn deddfwriaeth. Asesais hefyd a oedd y trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r cynllun yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth ac a oedd y Cyngor wedi ystyried canllawiau statudol wrth baratoi a chyhoeddi ei gynllun.

Ni ellir dibynnu ar y gwaith a wnaed gennyf er mwyn cyflwyno adroddiadau a gwneud argymhellion yn unol ag adrannau 17 a 19 o'r Mesur yn unig i nodi pob gwendid neu gyfle i wella.

Huw Vaughan Thomas

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Copi i: Leighton Andrews, y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus
Non Jenkins, Rheolwr
Dave Wilson, Swyddog Arweiniol Archwilio Perfformiad

Atodiad 4 – Archwiliad o asesiad Cyngor Sir Fynwy o berfformiad 2014-15

Tystysgrif

Ardystiaf fy mod wedi archwilio asesiad Cyngor Sir Fynwy (y Cyngor) o'i berfformiad yn 2014-15, ar ôl iddo gael ei gyhoeddi ar 29 Hydref 2015, yn unol ag adran 17 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur) a'm Cod Ymarfer Archwilio.

O ganlyniad i'm harchwiliad, rwyf o'r farn bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan adrannau 15(2), (3), (8) a (9) o'r Mesur ac wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Priod gyfrifoldebau'r Cyngor a'r Archwilydd Cyffredinol

O dan y Mesur, mae'n ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi asesiad bob blwyddyn sy'n disgrifio ei berfformiad o ran:

- cyflawni ei ddyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni eu swyddogaethau;
- cyflawni'r amcanion gwella y mae wedi'u pennu iddo'i hun;
- drwy gyfeirio at ddangosyddion perfformiad a nodir gan Weinidogion Cymru a dangosyddion perfformiad hunanosodedig; a
- chyrraedd unrhyw safonau perfformiad a nodir gan Weinidogion Cymru a safonau perfformiad hunanosodedig.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gyhoeddi ei asesiad cyn 31 Hydref yn y flwyddyn ariannol sy'n dilyn y flwyddyn ariannol y mae'r wybodaeth yn ymwneud â hi, neu erbyn y cyfryw ddyddiad arall ag y gall Gweinidogion Cymru ei nodi drwy orchymyn.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor ystyried canllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru wrth gyhoeddi ei asesiad.

Fel archwilydd y Cyngor, mae'n ofynnol i mi, o dan adrannau 17 a 19 o'r Mesur, gynnal archwiliad er mwyn nodi a yw'r Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswydd i gyhoeddi asesiad o berfformiad, ardystio fy mod wedi gwneud hynny, a chyflwyno adroddiad i nodi a wyf o'r farn bod y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswyddau yn unol â'r gofynion statudol a nodir yn adran 15 a chanllawiau statudol.

Cwmpas yr archwiliad

At ddibenion fy ngwaith archwilio, ar yr amod bod awdurdod yn bodloni ei ofynion statudol, byddaf yn derbyn ei fod hefyd wedi cydymffurfio â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru yn ddigonol i gyflawni ei ddyletswyddau.

Ar gyfer yr archwiliad hwn nid yw'n ofynnol i mi lunio barn ar gyflawnrwydd na chywirdeb y wybodaeth. Efallai y bydd gwaith asesu arall y byddaf yn ei wneud o dan adran 18 o'r Mesur yn ystyried y materion hyn. Felly, roedd fy archwiliad o asesiad y Cyngor o'i berfformiad yn cynnwys adolygu cyhoeddiad y Cyngor er mwyn nodi a oedd yn cynnwys elfennau a ragnodir mewn deddfwriaeth. Asesais hefyd a oedd y trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r asesiad yn cydymffurfio â gofynion y ddeddfwriaeth ac a oedd y Cyngor wedi ystyried canllawiau statudol wrth ei baratoi a'i gyhoeddi.

Ni ellir dibynnu ar y gwaith a wnaed gennyf er mwyn cyflwyno adroddiadau a gwneud argymhellion yn unol ag adrannau 17 a 19 o'r Mesur yn unig i nodi pob gwendid neu gyfle i wella.

Huw Vaughan Thomas

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Copi i: Leighton Andrews, y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus
Non Jenkins, Rheolwr
Dave Wilson, Swyddog Arweiniol Archwilio Perfformiad

Atodiad 5 – Argymhellion adroddiadau cenedlaethol 2015-16

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Ebrill 2015	Y cydnerthedd ariannol mewn cynghorau	<p>A1 Dylai cynghorau sicrhau bod eu cynllun corfforaethol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wrth wraidd y broses o lywio cynlluniau gwasanaeth a strategaethau ategol eraill gan gynnwys y gweithlu, technoleg gwybodaeth a gwariant cyfalaf; • yn cynnal blaenolwg tair i bum mlynedd o leiaf a'i fod yn unol â'r cynllun ariannol tymor canolig a strategaethau ategol eraill; a • dylai nodi'n glir rôl ddymunol y cyngor mewn pum mlynedd – y model ar gyfer darparu gwasanaethau â blaenoriaeth a'r seilwaith a'r adnoddau sydd eu hangen i gyflawni blaenoriaethau yn y dyfodol o fewn y cyllid sydd ar gael. <p>A2 Dylai'r cynllun ariannol tymor canolig nodi'r prif risgiau ariannol a thybiaethau allweddol a dylai uwch swyddogion a chynghorwyr graffu arnynt a'u herio'n effeithiol cyn mabwysiadu'r cynllun.</p> <p>A3 Mae angen i gynghorau sicrhau bod diffygion ariannol yn cael eu rhagamcanu'n gywir a'u cysoni'n llawn â chynlluniau arbed manwl ar gyfer pob blwyddyn o oes y cynllun ariannol tymor canolig.</p> <p>A4 Dylai cynghorau adolygu digonolrwydd y trefniadau sicrwydd ariannol sy'n sail i gyflawni cynlluniau arbed blynyddol, gan gynnwys lefel y gwaith craffu a herio a gynigir gan gynghorwyr.</p> <p>A5 Dylai cynghorau sicrhau bod ganddynt strategaeth cronfeydd gynhwysfawr sy'n amlinellu diben penodol cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy cronedig fel rhan o'u Cynllun Ariannol Tymor Canolig.</p> <p>A6 Dylai cynghorau ddatblygu polisiau cwbl gorfforaethol ar gynhyrchu incwm gyda'r nod o gynyddu ffrydiau refeniw a lleihau pwysau ariannol.</p> <p>A7 Dylai cynghorau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atgyfnerthu trefniadau pennu a monitro cyllidebau er mwyn sicrhau cydnerthedd ariannol; ac • adolygu cwmpas ac effeithiolrwydd eu systemau a'u rheolaethau ariannol mewnol ac allanol er mwyn sicrhau eu bod yn addas at y diben ac yn rhoi rhybudd cynnar am wendidau mewn systemau allweddol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Ebrill 2015	Y cydnerthedd ariannol mewn cynghorau	<p>A8 Rhaid i gynghorau adolygu eu timau cyllid a sicrhau bod ganddynt ddigon o adnoddau a gallu i fodloni gofynion yn y dyfodol.</p> <p>A9 Mae angen i swyddogion cynghorau sicrhau bod gan gynghorwyr y wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i gyflawni gwaith llywodraethu a herio effeithiol drwy ymestyn cyfleoedd hyfforddi a llunio gwybodaeth reoli o ansawdd uchel.</p>
Mehefin 2015	Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar	<p>A1 Egluro natur a gweithrediad y consortia. Nodwyd gennym fod ansicrwydd parhaus ynglŷn â rhai agweddau ar natur consortia rhanbarthol a'u cwrdd nawr ac yn y dyfodol (paragraffau 2.2 i 2.20). Felly, rydym yn argymhell y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dylai awdurdodau lleol egluro a yw gwasanaethau consortia i'w darparu ar y cyd neu a ydynt yn wasanaethau a gomisiynir (mae gwasanaethau a ddarperir dan drefniadau cydbwyllgor yn wasanaethau a ddarperir ar y cyd ac nid yn wasanaethau a gomisiynir). <p>A2 Canolbwyntio ar ddeilliannau trwy gynllunio tymor canolig. Nodwyd gennym fod pwyslais ar gamau byrdymor ac ansicrwydd ynglŷn â dyfodol consortia yn amharu ar ddatblygiad effeithiol y consortia rhanbarthol (paragraffau 2.33 i 2.36; 3.16 i 3.17). Rydym yn argymhell felly:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gan na fydd unrhyw weithgareddau posibl i ad-drefnu awdurdodau lleol yn cael eu gweithredu'n llawn tan 2020, y dylai Llywodraeth Cymru a chonsortia rhanbarthol ddatblygu cynlluniau tair blynedd ar gyfer datblygu, ehangu cwrdd a chyllido consortia rhanbarthol, yn gysylltiedig ag amcanion strategol priodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Gorffennaf 2015	<p>Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar</p>	<p>A3 Datblygu mwy o gydberthnasau cydweithredol ar gyfer y system gwella ysgolion. Roedd llawer o bartneriaid gwella ysgolion yn rhan o'r gwaith o ddatblygu'r Model Cenedlaethol ar gyfer Gweithio'n Rhanbarthol ond canfuwyd nad oedd hyn wedi arwain at feithrin perthnasau digon cydweithredol (paragraffau 2.25 i 2.32). Rydym yn argymhell felly y:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dylai consortia rhanbarthol ddatblygu trefniadau gwell ar gyfer rhannu arferion a chefnogi effeithlonrwydd (er enghraifft, gallai un consortiwm arwain y gwaith o ymdrin â phroblem neu fod â chyfrifoldeb swyddogaethol ar gyfer datblygu polisi). • Dylai Llywodraeth Cymru, awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol gydnabod bod yr holl bartneriaid yn ddibynnol ar ei gilydd er mwyn cyflawni eu swyddogaethau gwella ysgolion a chytuno ar ddull o: <ul style="list-style-type: none"> – rannu gwybodaeth ac ymgynghori ar ddatblygiadau sy'n berthnasol i wella ysgolion; – datblygu perthnasau cydweithredol sy'n rhannu atebolrwydd; a – chynnal adolygiadau o'r system gyfan ac alinio dealltwriaeth a safbwynt y consortia rhanbarthol ar draws pob un o strategaethau perthnasol Llywodraeth Cymru. <p>A4 Datblygu arweinwyr effeithiol a denu'r unigolion mwyaf dawnus. Mae consortia rhanbarthol, awdurdodau lleol a Llywodraeth Cymru wedi cael anawsterau wrth recriwtio uwch arweinwyr addysg a chanfuwyd mai ychydig iawn o gamau a oedd wedi eu cymryd i ymdrin â hyn (paragraffau 2.37 i 2.40). Rydym yn argymhell felly:</p> <ul style="list-style-type: none"> • y dylai Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol gydweithio i wneud swyddi addysg arweiniol yn fwy deniadol er mwyn denu'r arweinwyr mwyaf dawnus ar gyfer y system gwella addysg; ac • y dylai awdurdodau lleol gydweithio i gefnogi datblygiad proffesiynol yr uwch arweinwyr a sicrhau bod trefniadau rheoli perfformiad ar waith ar gyfer uwch arweinwyr.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Mehefin 2015	<p>Sicrhau gwelliannau yn y cymorth i ysgolion trwy gonsortia addysg rhanbarthol – darlun cynnar</p>	<p>A5 Gwella effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu a rheoli consortia rhanbarthol. Er bod datblygiadau parhaus yn cael eu gwneud, canfuwyd nad yw consortia rhanbarthol wedi datblygu trefniadau llywodraethu a rheoli cyllid cwbl effeithiol hyd yn hyn (paragraffau 3.2 i 3.36). Rydym yn argymhell felly y dylai awdurdodau lleol a'u consortia rhanbarthol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wella eu defnydd o hunanwerthuso ar gyfer eu perfformiad a'u trefniadau llywodraethu a'i ddefnyddio i gefnogi'r gwaith o gynllunio busnes ac i gefnogi adolygiadau blynyddol o ddulliau llywodraethu er mwyn llywio eu datganiadau llywodraethu blynyddol; • gwella eu dulliau rheoli perfformiad gan gynnwys cynllunio busnes yn well, defnyddio mesurau perfformiad eglur a mesuradwy ac asesu gwerth am arian; • sicrhau bod rheoli risg strategol yn rhan annatod o'u trefniadau llywodraethu a chyflwyno adroddiadau'n rheolaidd ar lefel y cydbwyllgor neu'r bwrdd; • datblygu eu trefniadau rheoli ariannol i sicrhau bod prosesau cyllidebu, monitro ac adrodd ariannol yn cwmpasu'r holl incwm a gwariant perthnasol, gan gynnwys cyllid grant a wariwyd trwy awdurdodau lleol; • datblygu trefniadau craffu ar y cyd ar gyfer y consortia yn gyffredinol yn ogystal â chraffu ar berfformiad gan awdurdodau unigol, a allai gynnwys sefydlu cydbwyllgor craffu neu waith cydgysylltiedig gan bwyllgorau craffu awdurdodau lleol; • sicrhau bod y trefniadau a'r penderfyniadau y mae consortia yn eu gwneud yn agored ac yn dryloyw; • cydnabod ac ymdrin ag unrhyw wrthdaro buddiannau posibl; a phan fo gan staff fwy nag un cyflogwr, dylai consortia rhanbarthol sicrhau bod y llinellau atebolrwydd yn eglur a bod yr holl staff yn ymwybodol o'r swyddogaethau a gyflawnir; a • datblygu strategaethau cyfathrebu cadarn ar gyfer ymgysylltu â'r holl randdeiliaid allweddol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Gorffennaf 2015	Adolygiad o Drefniadau Diogelu Corfforaethol yng Nghynghorau Cymru	<p>A1 Gwella arweiniad corfforaethol a chydymffurfio â pholisi Llywodraeth Cymru ar ddiogelu trwy wneud yr isod:</p> <ul style="list-style-type: none"> • penodi uwch swyddog arweiniol fydd yn atebol am ddiogelu ac amddiffyn plant a phobl ifanc gyda chyfrifoldebau corfforaethol am gynllunio gwelliannau; • penodi aelod arweiniol dros ddiogelu; a • dosbarthu a chyfoesi yn rheolaidd wybodaeth am y penodiadau hyn i'r holl staff a rhanddeiliaid. <p>A2 Sicrhau bod polisi corfforaethol ar ddiogelu sy'n cynnwys holl wasanaethau'r Cyngor er mwyn rhoi cyfeiriad strategol clir a llinellau atebolrwydd clir ar draws y Cyngor.</p> <p>A3 Cryfhau recriwtio staff a gwirfoddolwyr yn ddiogel trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) a chydymffurfio â pholisïau recriwtio diogel yn cynnwys pob gwasanaeth sy'n dod i gysylltiad â phlant; • creu system cydymffurfiaeth gorfforaethol integredig i gofnodi a monitro lefelau cydymffurfiaeth o ran gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd; a • mynnu cael arferion recriwtio diogel ymysgartneriaid yn y trydydd sector ac i wirfoddolwyr sydd yn darparu gwasanaethau a gomisiynir a/ neu a ddefnyddir gan y Cyngor gyda sylfaen o gontract neu gytundeb lefel gwasanaeth. <p>A4 Sicrhau bod y staff, aelodau a phartneriaid perthnasol yn deall eu cyfrifoldebau diogelu trwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod hyfforddiant diogelu yn orfodol a bod yr ymdriniaeth yn ymestyn at holl feysydd gwasanaeth perthnasol y Cyngor a'i fod yn cael ei gynnwys fel elfen safonol ar raglenni cynefino; • creu system ledled y gorfforaeth i adnabod, olrhain a monitro cydymffurfiaeth a'r angen i fod yn bresennol mewn hyfforddiant diogelu yn holl adrannau'r Cyngor, aelodau etholedig, ysgolion, llywodraethwyr a gwirfoddolwyr; a • mynnu bod staff perthnasol mewn sefydliadau sy'n bartneriaid a gomisiynir i weithio dros y Cyngor wrth gyflenwi gwasanaethau i blant a phobl ifanc yn gorfod ymgymryd â hyfforddiant diogelu.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Gorffennaf 2015	Adolygiad o Drefniadau Diogelu Corfforaethol yng Nghynghorau Cymru	<p>A5 Wrth adolygu canllawiau, dylai Llywodraeth Cymru egluro'r hyn mae'n disgwyl o awdurdodau lleol ynghylch swyddogaethau a chyfrifoldebau'r swyddog dynodedig mewn gwasanaethau addysg, a'r unigolyn a enwyd ar lefel uwch reolwr sy'n gyfrifol am hybu diogelu.</p> <p>A6 Gwella atebolrwydd am ddiogelu corfforaethol trwy adrodd yn rheolaidd ar faterion diogelu a sicrwydd wrth bwyllgor(au) craffu yn erbyn set gytbwys o wybodaeth perfformiad ledled y Cyngor ynglŷn â'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meincnodi a chymharu ag eraill; • casgliadau archwiliadau/adolygiadau arolygu mewnol ac allanol; • data perfformiad seiliedig ar wasanaethau; • data personél allweddol megis hyfforddiant diogelu, a gwiriadau recriwtio'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd; a • pherfformiad contractwyr a gwasanaethau a gomisiynwyd o ran cydymffurfio â chyfrifoldebau diogelu'r Cyngor. <p>A7 Sefydlu rhaglen dreigl o adolygiadau archwilio mewnol i gynnal profion ar systemau a chynnal adolygiadau cydymffurfio ar arferion diogelu'r Cyngor.</p> <p>A8 Sicrhau yr ystyrir y risgiau sy'n gysylltiedig â diogelu ar lefel gorfforaethol a gwasanaeth wrth ddatblygu a chytuno ar gynlluniau rheoli risg ar draws y Cyngor.</p>

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2015	<p>Helpu Pobl Hyn i Fyw'n Annibynnol: A yw Cyngorau'n Gwneud Digon?</p>	<p>A1 Gwella llywodraethu, atebolrwydd ac arweinyddiaeth gorfforaethol yng nghyswllt materion pobl hŷn drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • benodi uwch swyddog arweiniol sy'n gyfrifol am gydgyssylltu ac arwain gwaith y Cyngor ar wasanaethau i bobl hŷn; • ailalinio gwaith cydgysylltwyr y strategaethau pobl hŷn er mwyn cefnogi'r gwaith o ddatblygu a chyflawni cynlluniau ar gyfer gwasanaethau sy'n cyfrannu at annibyniaeth pobl hŷn; • penodi aelod yn hyrwyddwr gwasanaethau pobl hŷn; a • diweddarau gwybodaeth am y penodiadau hyn yn rheolaidd, a rhannu'r wybodaeth honno'n rheolaidd â'r holl staff a rhanddeiliaid. <p>A2 Gwella'r gwaith cynllunio strategol a chydgyssylltu gweithgarwch gwasanaethau i bobl hŷn yn well drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sicrhau bod cynlluniau gweithredu cynhwysfawr ar waith sy'n trafod gwaith holl adrannau perthnasol y Cyngor a gwaith rhanddeiliaid allanol y tu allan i iechyd a gofal cymdeithasol; ac • ymgysylltu â phreswylwyr a phartneriaid wrth ddatblygu cynlluniau, ac wrth ddatblygu a chytuno ar flaenoriaethau. <p>A3 Gwella'r ymgysylltu â gwybodaeth i bobl hŷn a'r trefniadau ar gyfer lledaenu'r wybodaeth honno, drwy sicrhau bod gwasanaethau cyngor a gwybodaeth wedi'u cyflunio'n briodol ac yn bodloni anghenion y sawl sy'n eu derbyn.</p> <p>A4 Sicrhau rheolaeth effeithiol ar berfformiad yr ystod o wasanaethau sy'n helpu pobl hŷn i fyw'n annibynnol drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bennu mesurau priodol i alluogi aelodau, swyddogion a'r cyhoedd i farnu ynghylch cynnydd wrth gyflawni camau gweithredu yn holl wasanaethau'r Cyngor; • sicrhau bod gwybodaeth am berfformiad yn cynnwys gwaith yr holl asiantaethau perthnasol, ac yn enwedig y rhai y tu allan i'r gwasanaethau iechyd a gwasanaethau cymdeithasol; a • sefydlu dulliau mesur i farnu ynghylch mewnbwn, allbwn ac effaith, fel bo modd deall effaith toriadau cyllideb a chefnogi gwaith goruchwylio a chraffu.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Hydref 2015	<p>Helpu Pobl Hyn i Fyw'n Annibynnol: A yw Cyngorau'n Gwneud Digon?</p>	<p>A5 Sicrhau cydymffurfiaeth â Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus wrth gynnal asesiadau effaith cydraddoldeb drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nodi sut y bydd newid gwasanaethau neu dorri cyllidebau'n effeithio ar grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchoddedig; • mesur yr effaith bosibl a'r camau lliniaru a gyflawnir er mwyn lleihau'r effaith negyddol bosibl ar grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchoddedig; • nodi'r niferoedd posibl y byddai'r newidiadau arfaethedig neu'r polisi newydd effeithio arnynt, drwy nodi'r effaith ar rai a chanddynt nodweddion gwarchoddedig; a • sicrhau bod gweithgarwch ategol, megis arolygon, grwpiau ffocws ac ymgyrchoedd gwybodaeth yn cynnwys digon o wybodaeth i alluogi defnyddwyr gwasanaeth i ddeall yn glir sut y bydd y newidiadau arfaethedig yn effeithiol arnynt. <p>A6 Gwella'r rheolaeth ar y Gronfa Gofal Canolraddol, ac effaith y gronfa honno drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bennu llinell sylfaen ar gyfer perfformiad ar ddechrau prosiectau fel bo modd barnu ynghylch effaith y prosiectau hynny dros amser; • cytuno ar fformat a chwmpas adroddiadau monitro fel bo modd cynnal gwerthusiadau cymaradwy o brosiectau a ariennir yn erbyn meini prawf y gronfa, er mwyn barnu pa brosiect sy'n cael yr effaith fwyaf cadarnhaol a faint o gynlluniau sydd wedi cael eu prif ffrydio i dderbyn cyllid craidd; a • gwella'r ymgysylltu a'r ystod lawn o bartneriaid er mwyn sicrhau bod amrywiaeth mor eang ag sy'n bosibl o bartneriaid yn cael eu hannog i gymryd rhan mewn mentrau a rhaglenni yn y dyfodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Rhagfyr 2015	Cyflawni â llai – Gwasanaethau Hamdden	<p>A1 Gwella gwaith cynllunio strategol yn y gwasanaethau hamdden drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bennu gweledigaeth gytunedig y Cyngor ar gyfer gwasanaethau hamdden; • cytuno ar flaenoriaethau ar gyfer gwasanaethau hamdden; • canolbwyntio ar sefyllfa'r Cyngor oddi mewn i ddarpariaeth chwaraeon a hamdden gymunedol ehangach yr ardal; ac • ystyried y posibilrwydd o gyflenwi gwasanaethau'n rhanbarthol. <p>A2 Cynnal arfarniad o opsiynau er mwyn canfod y model cyflenwi mwyaf priodol yn seiliedig ar weledigaeth gytunedig y Cyngor a'i flaenoriaethu ar gyfer gwasanaethau hamdden. Dylai'r arfarniad ystyried:</p> <ul style="list-style-type: none"> • faint o gyllid cyfalaf a refeniw sydd ar gael dros y tair i bum mlynedd nesaf; • opsiynau i wella ffocws masnachol gwasanaethau hamdden; • cyfleoedd i gynyddu'r incwm a gynhyrchir a lleihau 'cymhorthdal' cynghorau; • dadansoddiad cost a budd o'r holl opsiynau sydd ar gael i gyflenwi gwasanaethau hamdden yn y dyfodol; • cyfraniad gwasanaethau hamdden at rôl ehangach y Cyngor o ran iechyd y cyhoedd; • ymgysylltu'n well â'r cyhoedd er mwyn sicrhau bod safbwyntiau ac anghenion defnyddwyr a darpar ddefnyddwyr yn cael eu nodi'n glir; • effaith opsiynau gwahanol ar grwpiau a chanddynt nodweddion gwarchoddedig o dan ddyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus; a • chynaliadwyedd y gwasanaethau a ddarperir yn y dyfodol.

Dyddiad yr adroddiad	Teitl yr adolygiad	Argymhelliad
Rhagfyr 2015	<p>Cyflawni â llai – Gwasanaethau Hamdden</p>	<p>A3 Sicrhau rheolaeth effeithiol ar berfformiad gwasanaethau hamdden drwy sefydlu cyfres o fesurau er mwyn galluogi swyddogion, aelodau a dinasyddion i farnu ynghylch mewnbwn, allbwn ac effaith. Dylai hyn drafod perfformiad yr holl Gyngor a pherfformiad cyfleusterau penodol a chynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gwariant cyfalaf a refeniw; • incwm; • 'cymhorthdal' y Cyngor; • ansawdd y cyfleusterau a'r gwasanaeth a ddarperir; • bodlonrwydd cwsmeriaid; • llwyddiant mentrau 'masnachol newydd'; • data defnydd – y nifer sy'n defnyddio'r gwasanaethau/cyfleusterau, amserau defnydd ac ati; ac • effaith cyfleusterau hamdden wrth ymdrin â blaenoriaethau iechyd y cyhoedd. <p>A4 Gwella'r trefniadau llywodraethu, atebolrwydd ac arweinyddiaeth gorfforaethol yn y gwasanaethau hamdden drwy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • adrodd yn rheolaidd ar berfformiad wrth byyllgor(au) craffu; • darparu gwybodaeth gynhwysfawr i aelodau etholedig er mwyn hwyluso proses benderfynu gadarn; • meincnodi a chymharu perfformiad ag eraill; a • defnyddio canfyddiadau adolygiadau archwilio/ arolygu mewnol ac allanol i ganfod cyfleoedd i wella gwasanaethau.

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru